

Szép lányok, szép ruhák, szép képek

Nők Chanelben/Women in Chanel

SOMOSI RITA

Chanel márkanévvel fémjelzett divatfotó-kiállítás nyílt nyár elején a budapesti Ludwig Múzeumban. Időtlen szépség, elegancia – ezeket a francia divatházhhoz kapcsolódó fogalmakat az intézménybe látogatók sem fogják hiányolni.

A Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum programjában rendszeresen szerepelnek fotóművészeti kiállítások, s nem először vállalkoznak divathoz kapcsolódó témák bemutatására sem. Többek között Martin Munkácsi vagy Helmut Newton fémjelzte eddig ezt a törekvést, melynek újabb állomása a luxusmárka és a magyar-svéd alkotópáros projektjének bemutatása. Peter Farago és Ingela Klemetz Farago 2010-ben kezdett el dolgozni a Chanel divatházzal, először a Northern Women in Chanel („Északi nők Chanelben”), majd 2015-től a Women in Chanel („Nők Chanelben”) projektjükben. A kiindulópontjuk a Chanel divatház ruha-archívuma, mely a huszadik század elejétől őrzi a luxuscég kollekcióit. A két sorozat az öltözékek és a legismertebb észak- és kelet-európai topmodellek közreműködésével készült, a régiók jellegzetes helyszínein, s több fotóalbum, majd az utazó-kiállítás formájában tárgyasult. A Women in Chanel projekt során próbálták a divatház időtlen arculatának megőrzése mellett a helyi hagyományokat és népművészetet, valamint az *haute couture* vonal egyediségét párosítani. A divatház alapításáig visszamenően őrzi kollekcióinak darabjait, melynek anyagából szabadon válogathattak Faragóék.

Az alkotópáros Chanellel való együttműködése egy *editorial* kapcsán kezdődött, majd a fotósok kezdeményezésére a Northern Women in Chanellel folytatódott, ennek során svéd, finn és balti modellekkel dolgoztak együtt. A projektet eredetileg könyv formátumra tervezték, de az anyag elkészülte és pozitív visszhangja után utazó kiállítás lett belőle. A sorozat bemutatkozott Stockholmban (Fotografiska, 2011), Koppenhágában (Design Museum Danmark, 2012), Helsinkiben (Laboratory Gallery, 2012/2013), de mind közül talán egy norvég szigetcsoporton, a Verdens Ende, azaz „világ vége” szikláknál megvalósult szabadteri kiállítás (2012) volt a legizgalmasabb. Ezután merült fel, hogy a projektet folytassák kelet-európai modellekkel és helyszíneken, amiben valószínűleg szerepet játszott Peter Farago magyar származása is. A Northern Women in Chanel és a Women in Chanel teljes képanyaga csak könyv formában elérhető, melyből

egy szelekció látható Budapesten – ez egyébként az első helyszín, ahol a két sorozat együtt szerepel, s egyben a legnagyobb válogatás is a projektből.

Faragóék esetében tudatos alkotópárossal van dolgunk: végletekbe menő részletességgel tervezik meg sorozataik vizualitását, egyben a stylisti feladatokat is ellátva. Magukat analóg gondolkodású fotósoknak tartják, akiknek az eszköze – a technikai elvárások – miatt digitális, de munkafolyamatukra sokkal inkább az analóg tervezés és kivitelezés jellemző. A Chanel-archívumbeli ruhák, a modellek és helyszínek kiválasztását hosszas kutatómunka előzte meg, melyek különböző művészet- és film-történeti inspirációval keveredve nyerték el végleges formájukat. Mindez szakmai profizmussal találkozva tárgyasult a képekben.

A kiválasztott ruhákat végig szuverén műalkotásként kezelték, a képek többségén is a leghangúlyosabb elemek, ugyanakkor a modellek karaktere és a kiválasztott miliő is – amennyiben nem stúdiókörnyezetben készült felvételekről van szó – közel annyira domináns. A kiállítás anyaga az 1920-as évekig visszamenőleg őrzi a Chanel-divatház s ezáltal a divattörténet közel száz évét. A két kiállított anyag történetiségében némileg eltér egymástól: az észak-európai sorozat jellemzően régebbi kollekciókból merített, míg a kelet-európai inkább az elmúlt évek ruhakölteményeinek felhasználásával készült. Minden képnél a ruha, a modell vagy a helyszín szolgált kiindulópontul, s próbálták a ruhák mintázatát, inspirációs forrását kivetítve a környezetet is úgy megválasztani, hogy harmonikus egységet alkossanak. Ez utóbbi törekvésük azonban többnyire megmaradt a közhelyek szintjén. Bár a kelet-európai sorozatban a népművészet és a rurális helyszínek nagyobb hangsúlyt kaptak, a hortobágyi pusztába helyezett, magányos, gémeskút mellé állított, háttérben subás pásztor-staffázzsal kiegészített fotó – amit az alkotók elmondása szerint egyébként Tarr Béla-filmek ihlettek – inkább mosolyogtató, mint autentikus összhatást eredményez. Egy másik képsorozatban a magyar szupermodell, Mihalik Enikő matyó fejdísszel, a kezében vánkossal jelenik meg a Szentendrei Skanzen különböző helyszínein. A kelet-európai anyag másik sorozatában a lengyel Anna Jagodzińska látható a Varsói Egyetem laboratóriumában, amivel Marie Curie szellemét igyekeztek megidézni, míg más képeken a korai Polanski-filmek nőalakjait, akik saját szépségük értelmezésével bajlódnak. Az északi anyag felvételein, gyakran fagyos időjárást idéző közeg-

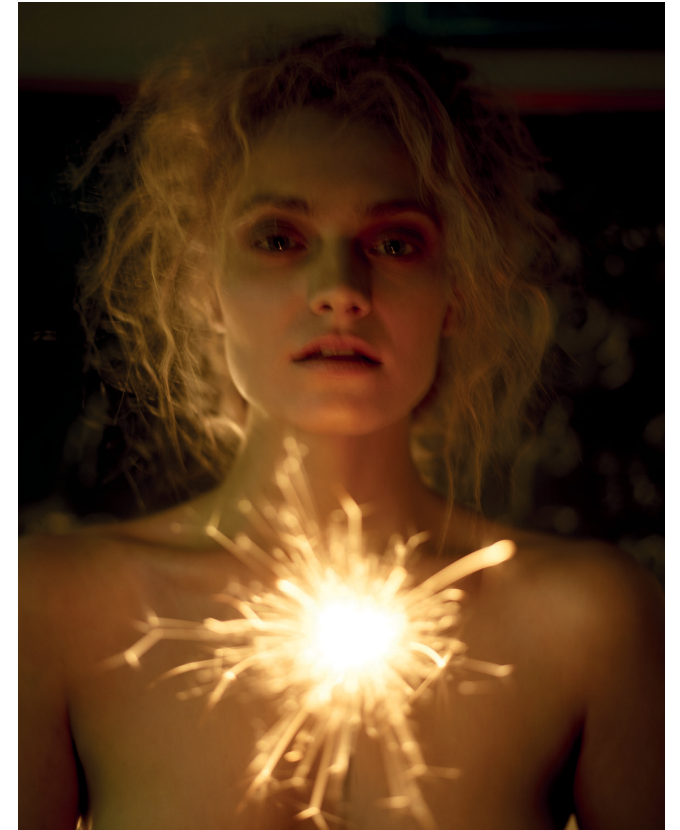
ben, Ingmar Bergman karakterei vagy Carl Larsson idillikus életképei köszönnek vissza.

Természetesebbnek ható beállítások és teátrálisabb, frontális felvételek váltakoznak, valamikor az öltözéken, valamikor az arcon, karakteren vagy általánosabb szinten a női szépségén van a hangsúly. (A sorozat több darabjának témája például Vanessa Axente bája, szépsége.) Emellett flamand festményre emlékeztető (Kelli Lumi – Chanel 2010/11 Fine Jewellery) vagy egészen meszeszerű (Julia Hafstrom – Chanel 2006/7) ábrázolások is szerepelnek a válogatásban. (A képek elnevezése egyébként a modell és a kollekció megnevezése alapján történt.) A kiállításon külön egységet képez a Northern Women modelljeinek Bare moments sorozata, mely intim hangulatú miniportrék sora a modellekről a fotózás előtt.

A belső és külső helyszínek váltakozva jelennek meg, nem ritkán romantikus felhanggal, azonban az alkotók inkább próbálták a nők és a ruhák szépségéhez csendesen asszisztálni, mint új kontextust teremteni. A választott helyszínek mellett a ruhák is sugallnak egyfajta narratívát, valahol egészen beleolvadva az enteriőrbe. Az alkotók számára fontos volt a színek és minták összehangolása, egyes felvételeken ez tökéletes összhangot eredményezett az enteriőrrel, számos kép azonban – főleg a stúdió felvételek ilyenek – nem lépi át a divatillusztráció határait. A hagyomány, a történetiség – legyen bármilyen felszínes is a megközelítés – inspirálta a fotósokat: a modellek és a kollekciók sugallta értelmezést igyekeztek kibontani, egyfajta időtlenséggel ellátva őket. A két régió nőképe közötti különbségre vizuálisan próbáltak ráerősíteni, figyelembe véve a lokális tradíciókat. A két anyag tetszetős, látványos együtttestet eredményezett, s a divatkedvelő közönség biztosan nem csalódik. Amellett, hogy a párosítások vizuálisan valóban működnek, s harmonikus, szépen komponált képeket látunk, felmerül, hogy vajon külső szemmel is ennyire felszínesnek tűnik-e például a kelet-európai megközelítésük, vagy pont azt az egzotikus karaktert képviselik, amittől működik a sorozat.

A Chanel-ház eközben sokkal kísérletezőbb szemlélettel is azonosul, amit jól mutat egy másik művészeti projektjük, a Chanel Mobil Art (2008), melyet a divatház első, vállpánttal ellátott női táskája, a 2.55 inspirált. A nemrég elhunyt Zaha Hadid tervezte, óriási csigaházra emlékeztető, 700 m-es hordozható építményben húsz művész (köztük Daniel Buren, Wim Delvoye, Sophie Calle) táska-inspirált alkotásait állították ki, s nem a Chanel az egyetlen divatház, amely a kollekciók, hagyomány mellett a kortárs művészeti szemléletet is fontosnak tartja. A Louis Vuitton a párizsi Espace culturel Louis Vuitton kiállítóterével, a Prada Transformer projektjével, a Fondazione Prada velencei vagy a Cartier párizsi kiállítási programjával mind jó példák erre.

A Nők Chanelben elegáns, időtlen, profin kivitelezett anyag lett, mely leginkább a klasszikus hagyományokra épít, s igyekszik minden területen (a ruhák, modellek, helyszínek kiválasztásánál) biztonságos mezsgyén egyensúlyozni, különösebb koc-

FOTÓ: PETER FARAGO & INGELA KLEMETZ FARAGO

káztatás nélkül. Szokatlan beállítások helyett statikus, akár teátrális pózok, klasszikus képkivágások. A fotósok célja azonban kezdetől nem a divatfotó megújítása volt, hanem a szépség, nőiesség közvetítése, a vizuális összhang megteremtése a kollekciók, a gyönyörű modellek és helyszínek között. A kortárs divatfotó más területről gyakran integrál új szemléletet, Faragóék esetében a film- vagy képzőművészeti előkép azonban megmaradt felületes hatásként. Egy kampány esetében a megrendelőnek, marketingcéloknak vagy célközönségnek való megfelelés nem elhanyagolható szempont, az alkotópáros azonban többször is hangsúlyozta, hogy teljesen szabad kezet kaptak a projekt során, így a magazin mainstream helyett sokkal bátrabb, kísérletezőbb attitűd is belefért volna a projekt keretei közé.

Szép lányok, szép ruhák, szép képek; ha egy mondatban kéne összefoglalni a kiállítás esszenciáját, ennyi lenne. Profin kivitelezett, látványos, szerethető képek, de a Ludwig Múzeum képviselte szakmaiságtól, programtól elég messze áll. Ugyanakkor egy ilyen kaliberű divatház neve, a fotó hívszavával kiegészülve, bármely intézmény látogatószámát biztosan megemeli, s olyan közönséget is megszólít, amely szemében egy luxus brand által képviselt értékek jelentik az etalont. És ez sem utolsó szempont. ■

Peter Farago & Ingela Klemetz Farago: Nők Chanelben/Women in Chanel
Ludwig Múzeum | Kortárs Művészeti Múzeum
2016. július 8. – szeptember 11.

FOTÓ: PETER FARAGO & INGELA KLEMETZ FARAGO

FOTÓ: PETER FARAGO & INGELA KLEMETZ FARAGO

FOTÓ: PETER FARAGO & INGELA KLEMETZ FARAGO

FOTÓ: PETER FARAGO & INGELA KLEMETZ FARAGO

FOTÓ: PETER FARAGO & INGELA KLEMETZ FARAGO

FOTÓ: PETER FARAGO & INGELA KLEMETZ FARAGO

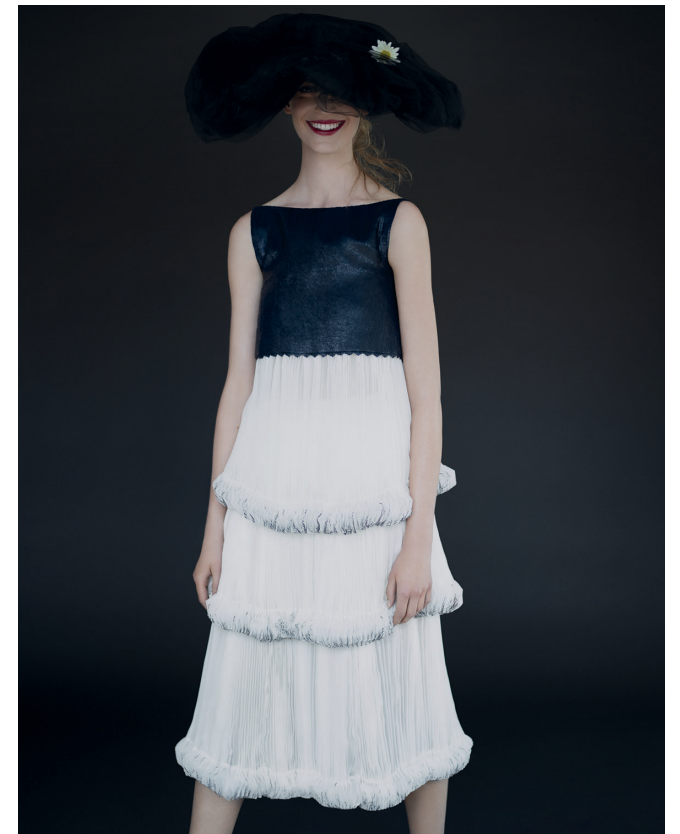
FOTÓ: PETER FARAGO & INGELA KLEMETZ FARAGO

FOTÓ: PETER FARAGO & INGELA KLEMETZ FARAGO

FOTÓ: PETER FARAGO & INGELA KLEMETZ FARAGO

FOTÓ: PETER FARAGO & INGELA KLEMETZ FARAGO

FOTÓ: PETER FARAGO & INGELA KLEMETZ FARAGO

FOTÓ: PETER FARAGO & INGELA KLEMETZ FARAGO